



Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BSO321-H-2022-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	02-05-2022 09:00	Termin:	2022 VÅR
Sluttdato:	16-05-2022 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
Flowkode:	203 BSO321 1 H 2022 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	413
--------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	7988
---------------	------

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei



Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Kulturkompetanse og etniske minoriteter
i barnevernet

Cultural competence and ethnic minorities in
child welfare services

Kandidatnummer : 413

Sosialt arbeid

Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Institutt for velferd og deltaking, campus Bergen

16.05.22

Antall ord :7988

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

The purpose of this bachelor thesis is to seek knowledge about cultural competence in working with ethnic minorities in child welfare services. The research question is : What significans does cultural competence have in the child welfare service`s work with ethnic minorities. The methological approach that is used in this thesis is literature review. Four research articles has been selected for this research. Topics in these articles are child welfare workers descriptions of issues related to their work with ethnic minorities, experiences of caseworkers and parents with ethnic minority backgrounds on collaborative relationships, experiences of experts, supervisors and therapists who try to uncover potential sources of error when assesing minority children in child welfare cases, how Norwegian and English child welfare workers understand and meet the challenges of ethnic minority parents. Two of the articles are based on qualitative interviews and two of them based on qualitative analyzes. Through my thematic analyzes, three main themes were identified: 1.) cultural explanations, 2) invisibility of others factors, 3)assimilation. Focus of culture was most prominent in the articles and little focus on other factors such as sosioeconomic conditions,awareness of assimilation practices and discrimination. The findings of the literature study show that cutural competence can be a complex phenomenon in work with ethnic minorities. Children and families with ethnich minorities can suffer both as a result of too much and too little cultural competence among child welfare workers. Together with relevant theory findings discuss the complexity of cultural competence in working with ethnich minorities.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	5
1.1 Bakgrunn for valg av tema og relevans for fag og yrke	5
1.2 Problemstilling og avgrensing.....	6
1.3 Begrepsavklaring og avgrensing.....	6
1.3.1 Barnevern.....	6
1.3.2 Etniske minoriteter.....	7
1.3.3 Sosial arbeidere.....	7
1.4 Oppgavens oppbygning	7
2.0 Forskning på feltet	8
3.0 Teori	10
3.1 Kultur.....	10
3.2 Kulturkompetanse.....	10
3.3 Etnosentrisme	11
3.4 Kulturalisering og annengjøring	11
3.5 Kategorisering.....	11
3.6 Stereotyper.....	12
3.7 Diskriminering	12
3.8 Kulturelle forskjeller	12
3.9 Assimilering.....	12
4.0 Metode	12
4.1 Metodisk tilnærming.....	13
4.2 Litteraturstudie	13

4.3Førforståelse	14
4.4 Innhenting av forskning, eksklusjon og inklusjonskriterier	14
4.5Kilder	18
4.6Kildekritikk.....	19
5.0Tematisk analyse	19
5.1 Funn	20
5.1.1 Tema 1. Kulturelle forklaringer	20
5.1.2 Tema 2. Usynliggjøring av andre forhold	21
5.1.3 Tema 3. Assimilering.....	23
6.0 Drøfting.....	24
6.1Kulturkompetanse som et komplekst fenomen	24
6.2Kulturkompetansebegrepets konsekvenser.....	25
6.3Kulturelle misforståelser ved manglende kulturkompetanse	27
6.4Kulturkompetanse som bevisstgjøring av etnosentrisme.....	28
7.0 Avslutning	29
8.0 Litteraturliste.....	31

1.0 Innledning

De senere årene har det norske barnevernet vært gjenstand for mye internasjonal kritikk. I 2016 demonstrerte over 8000 personer i elleve land mot det norske barnevernet (Ellenes & Torjesen, 2020, s.2). Det er flere saker som har utløst sterke reaksjoner i hjemlandene til utenlandske statsborgere berørt av det norske barnevernets avgjørelser. Høsten 2019 var over tjue saker klaget inn til Den europeiske menneskerettighetsdomstol (EMD) (Ellenes & Torjesen, 2020, s. 2). Stang (2017) fremhever at etniske minoritetsfamilier i barnevernet er en hovedutfordring (Stang, 2017, s. 197). Ifølge forskning i Norge, er det en større frykt for barnevernet blant etniske minoritetsforeldre enn det som er vanlig i det Norske samfunnet. Barnevernet har store utfordringer når det gjelder å skape tillit i minoritetsmiljøer. Både minoritetsforeldre og representanter for barnevernet forteller om misforståelser og vanskelig samarbeid som kan føre til andre utfordringer enn i forhold mellom barnevernet og etnisk norske brukere (Ali, 2015, s. 149).

Det har lenge vært en forståelse at det å tilegne seg kunnskap om forskjellige gruppers kulturelle verdier, normer og praksiser vil føre til økt kompetanse hos sosialarbeidere. Denne kunnskapen kalles for kulturkompetanse. Det eksisterer forestillinger om at dersom man tilegner seg kunnskaper om andres kulturelle verdier og normer, vil man utvikle ferdigheter i å arbeide bedre med dem. Dette kan dreie seg om kunnskap om «de andres» tradisjoner, religion, kommunikasjonsformer, kjønnsrollemønstre eller oppdragelsesstrategier. En konsekvens av slike forestillinger er, og har vært, at politikere og fagfelt etterspør kulturkompetanse i sosialfaglig profesjonsutøvelse. Videre etableres kurs og videreutdanninger, og det skrives bøker som tilbyr en slik kunnskap (Rugkåsa, 2018, s. 180-181). I denne oppgaven har jeg lyst å undersøke hvilken betydning en slik kulturkompetanse kan ha i barnevernets praksis. Intensjonen er å prøve å finne ut om kulturkompetanse kan være et nyttig verktøy når det gjelder arbeid med etniske minoriteter i barnevernet.

1.1 Bakgrunn for valg av tema og relevans for fag og yrke

Siden jeg selv har en innvandrers bakgrunn er etniske minoriteter et tema som interesserer meg personlig. I tillegg er temaet svært relevant for meg som en fremtidig sosial arbeider og for sosialt arbeid generelt. Qureshi (2009) fremhever at samfunnet i Norge er et flerkulturelt samfunn som gjør at en i yrkesrollen vil møte mennesker fra ulike land og som har andre kulturelle preferanser enn etniske majoriteten (Qureshi, 2009, s. 207). Barn og unge med innvandrerbakgrunn er overrepresentert som mottakere av hjelpetiltak i hjemmet sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn. Disse til sammen utgjør 28 % av barn som mottar hjelpetiltak i barnevernet (Bufdir, 2021). Da barnevernet er en aktuell arbeidsplass for mange sosial arbeidere, jeg anser mitt tema som høy relevans for sosialt arbeid som fag og yrke.

1.2 Problemstilling og avgrensning

Ettersom politikere og fagfeltet etterspør kulturkompetanse i sosialfaglig arbeid med etniske minoriteter, har jeg avgrenset til å undersøke begrepet kulturkompetanse i sosialt arbeid med etniske minoriteter i barnevernet. Valg av barnevernet og etniske minoriteter har jeg begrunnet tidligere i oppgaven.

Problemstillingen som jeg har formulert lyder slik: Hvilken betydning har kulturkompetanse i barnevernets arbeid med etniske minoriteter?

Det er sosial arbeideres kulturkompetanse som er fokus i denne oppgaven.

Med etniske minoriteter mener jeg barn og foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn.

1.3 Begrepsavklaring og avgrensning

I denne delen vil jeg avklare noen sentrale begreper i oppgaven. Andre sentrale teoretiske begreper blir redegjort seinere i oppgaven.

1.3.1 Barnevern

Lov om barneverntjenester (barnevernloven) regulerer barnevernets ansvar og

arbeidsoppgaver (lovdata.no). Ansvaret til barnevernet er å sikre at barn og ungdom som lever under forhold som kan være skadelig for deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Barnevernets overordnede arbeid er å vurdere hva slags hjelp familier trenger for å sikre en god nok omsorgssituasjon. Barnevernets kunnskap om omsorg kommer til uttrykk i barnevernfaglig praksis og teori. Utøvelse av foreldreskap og hvordan foreldre ivaretar barnas behov og utvikling legges i stor grad til grunn for vurdering av barns omsorgssituasjon (Rugkåsa et al., 2017a, s. 34).

Barnevernfaglig praksis består av sterke normative føringer for hvordan barn og unges liv og framtid bør være, og samfunnets forventninger til hvordan barn skal ha det. Det eksisterer bestemte forestillinger om hvordan gode foreldre er, hva som er en god barndom og hvordan et godt hjem skal være (Rugkåsa et al., 2017a, s. 29). Det er majoritets tattforgittheter og normalitetsforståelse som ligger ofte til grunn for barnevernets måte å forstå og handle på (Rugkåsa et al., 2017a, s.69).

1.3.2 Etniske minoriteter

Etniske minoriteter er «grupper som er i betydelig mindretall i forhold til majoritetsbefolkningen og som deler en felles etnisitet som er forskjellig fra majoriteten og andre minoritetsgrupperinger» (Nrugham, 2010, s. 12). Etniske minoritets barn og familier som omtales i denne oppgaven er individer som kommer fra ikke-vestlige land.

1.3.3 Sosial arbeidere

Sosial arbeidere i denne oppgaven er yrkesutøvere som jobber i barnevernet. Disse blir også omtalt som barnevernsarbeidere og saksbehandlere.

1.4 Oppgavens oppbygning

Innledningsvis har jeg redegjort bakgrunn for valg av tema, relevans for fag og yrke, begrepsavklaring og avgrensning, problemstilling og avgrensning. Oppgaven vil deretter presentere forskning på feltet. Videre redegjøres det for sentrale teoretiske begreper i teoridel. Oppgavens neste kapittel består av metodedel hvor det blir redegjort for valg av metode, førforståelse, innhenting av litteratur, inklusjons og eksklusjonskriterier, presentasjon av kilder og kildekritikk. Neste del er en redegjørelse av tematisk analyse og

presentasjon av funn. I drøftingsdelen vil funn diskuteres sammen med relevant teori og belyse problemstilling. Siste del er avslutning med en oppsummering av de viktigste poengene i oppgaven.

2.0Forskning på feltet

Overrepresentasjon av barn og unge i barneverntjenesten kan forklares med tre ulike forklaringsfaktorer: kulturelle og minoritetsrelaterte faktorer, levekårsfaktorer og flyktningsspesifikkefaktorer (Berg & Paulsen, 2015, s. 153). Det handler med andre ikke bare om kultur.

Ifølge Berg og Paulsen (2015) levekårsfaktorer kan dreie seg om at barnas oppvekstmiljø og omsorgssituasjon kan påvirkes av sosiale og økonomiske forhold i familien. Mange innvandrerfamilier særlig fra ikke-vestlige land utsettes for vedvarende fattigdom og tilhørende problemer grunnet lavere sysselsetting og inntekt enn den øvrige befolkningen. Flere levekårsfaktorer kan føre til at barn har større sannsynlighet for å omsettes av barneverntiltak (Berg & Paulsen, 2015, s. 153).

Kulturelle og minoritetsrelaterte faktorer fokuserer på kultur og møter mellom kulturer i barnevernsrelatert arbeid som handler om alt fra «kulturelle misforståelser» til ulike forståelser og fortolkninger av hva som representerer «god omsorg». Innenfor dette perspektivet ser en også på forholdet mellom majoritet og minoritet og hvordan skille mellom «oss» og «de andre» påvirker relasjonen mellom ansatte i barnevernet og minoritetsfamiliene (Berg & Paulsen, 2015, s.153).

Flyktning relaterte faktorer kan kort beskrives med at det handler om konsekvenser av krig, flukt, lange opphold i asylmottak og hvordan dette påvirker foreldrekompetanse og omsorgssituasjon (Berg & Paulsen, 2015, s. 153).

Forskning viser at det eksisterer frykt mot barnevernet blant etniske minoriteter. Frykten handler om historier at barnevernet bare tar barna, barnevernet diskriminerer også videre. (Fylkesnes et al., 2015, s.80). Mange foreldre blant etniske minoriteter erfarer å ikke bli møtt med forståelse for verdiforskjeller i oppdragelse når de møter barnevernet (Paulsen, Thorshaug, & Berg, 2014; Salimi & MIRA senteret, 2012 referert i Fylkenes et al., 2015, s. 81).

Det hevdes fra ulike hold at sosial arbeidere mangler kompetanse i å arbeide på en god måte med minoritetsetniske familier. Det etterlyses derfor kunnskap om etniske minoritetsgrupper (Rugkåsa et al., 2017a, s.11). Fra ulike organisasjoner søkes det kompetanse for å møte utfordringer som oppstår i samarbeid mellom barnevernet og etnisk minoritetsbefolkningen (Rugkåsa et al., 2017a, s. 9. En økende andel barn med tilknytning til flere land som kommer i kontakt med barneverntjenesten, har aktualisert behovet for å styrke kulturkompetanse hos ansatte i barneverntjenesten (Stang, 2017, s. 197-198).

Saksbehandlere forteller at utfordringer oftest dreier seg om språk- og kulturforskjeller. Manglende felles referanserammer og ulik forståelse av barneoppdragelse gjør at samhandlingen oppleves som vanskelig. Til tross av dette vektlegges normative og verdibaserte tilnærminger overfor innvandrerfamilier opp som en sentral side ved samhandlingen. Dette gir grunnlag for diskusjoner om at utfordringer handler om kulturforskjeller. Flere forskere advarer mot å tillegge kulturforklaringen for mye vekt (Berg & Paulsen, 2015, s. 154). Paulsen et al., (2014) hevder at dersom kultur forstås som noe statisk, kan det lede til at vi ser minoritetsfamilier som et produkt av sin kultur (Paulsen et al., 2014, s.11)

Forskning viser blant annet at sosial arbeidere har en tendens til å tro at etnisk minoritetsfamiliers kulturelle verdier og praksiser kan virke utløsende for eller forsterkende på barns problemer (Rugkåsa et al., 2017a, s. 25). Rugkåsa og kollegaer (2017a) hevder at en konsekvens av dette er at det kulturelle aspektet vektlegges i barnevernets praksis i arbeid med barn og foreldre. Dette kan forklares med at barnevernets oppmerksomhet i arbeid med minoritetsetniske familier i Norge i sterk grad vært rettet mot kulturelleforskjeller, og da først og fremst mot «de andres» kultur. Som en konsekvens av dette etterspørres kulturkompetanse hos sosial arbeidere som skal jobbe med etniske minoritetsfamilier (Rugkåsa et al., 2017a, s. 25). Imidlertid er både internasjonale og nasjonale forskere kritisk til begrepet kulturkompetanse. Ben-Ari og Strier (2010) argumenterer for at kulturkompetanse, som tradisjonelt definert ikke er en nødvendig forutsetning for å jobbe med forskjeller (Ben-Ari & Strier, 2010, s. 2162). Rugkåsa et al., (2017b) argumenterer at kulturkompetanse kan bidra til essensialisering av kultur, og på denne måten skape stereotypier og annengjøring. Som en konsekvens av dette kan fordommer og diskriminering

i menneskers liv usynliggjøres (Rugkåsa, et al., 2017b, s. 122).

3.0 Teori

I denne delen skal jeg presentere sentrale teoretiske begreper som blir benyttet i oppgaven. Her skal jeg gi kort beskrivelse av kultur, kulturkompetanse, kulturalisering, annengjøring, stereotyper, assimilering, diskriminering, kategorisering og kulturforskjeller.

3.1 Kultur

Kultur er noe mennesker tilegner seg gjennom læring og denne lærdommen er felles for alle medlemmer i et samfunn. Mennesker begynner å lære sin kultur umiddelbart etter fødselen. Det er de kulturelle omgivelsene vi vokser oppi som er grunnleggende for hva slags kunnskap og ferdigheter vi tilegner oss, hva vi legger vekt på, hvordan vi ser på verden, hva slags holdninger og verdier vi blir bærere av (Schiefløe, 2003, s.133-134). Kulturen kan skape avstand til det som er annerledes. Dersom en ikke vil eller kan tilegne seg kulturen som er akseptert av samfunnets medlemmer, kan en ikke bli godkjent som medlem av fellesskapet og vil bli ekskludert. Dette er noe som innvandrere opplever. Kultur er derfor både inkluderende og ekskluderende (Schiefløe, 2003, s.134). I sosialfaglig utøvelse er det mye usikkerhet rundt kulturbegrepet. I sosialt arbeid blir kultur ofte betraktet som noe «de andre» har, selv om kultur også er noe vi selv har. Egen kultur er ofte noe man tar for gitt. Vi har alle våre egne måter å oppfatte og fortolke verden på (Rugkåsa et al., 2017a, s. 26).

3.2 Kulturkompetanse

Kulturkompetanse er et velkjent begrep som handler om å ta hensyn til kulturelle aspekter når sosial arbeidere skal møte personer med en annen etnisk bakgrunn. (Rugkåsa et al., 2017a, s. 77). Det finnes ingen presis definisjon av kulturkompetansebegrepet (Williams, 2006 referert i Rugkåsa et al., 2017a, s.80). Kulturkompetanse består i å tilegne seg fakta kunnskap om andre kulturer. Det kan dreie seg om å bli bevisst på sin egen etnosentrisme og innse at individer har andre preferanser enn en selv, som en i tillegg skal prøve å forstå

betydningen av for de andre. Dette kan for eksempel bety å forholde seg til den etniske minoriteter innebærer å ha kunnskap om ritualer og begivenheter som er viktige å overholde for den enkelte eller familien (Qureshi, 2005, s. 269).

3.3 Etnosentrisme

Etnosentrisme handler om at vår egen kultur settes i sentrum og blir den målestokk som legges til grunn for vurdering av andre menneskers normer, verdier og handlinger. Vi vurderer andre mennesker i forhold til våre egne kulturelle verdier, normer og handlemåter (Brodtkorb & Rugkåsa, 2015, s. 310).

3.4 Kulturalisering og annengjøring

Når gitte situasjoner eller problemer fortolkes, forklares og behandles på grunnlag av en generalisert forståelse av kultur, kalles dette for kulturalisering (Hamburger 2001; Ålund 1994; referert i Rugkåsa et al., 2017a, s 55-56). Den er en endimensjonal og reduksjonistisk tilnærming som er i liten grad en bevisst prosess, men heller en konsekvens av at en legger vekt på kulturforskjeller og tillegger disse mening og betydning (Rugkåsa et al., 2017a, s.56).

Kulturalisering kan føre til annengjøring (Rugkåsa et al., 2017a, s.69). Annengjøring er en prosess som identifiserer de som antas å være forskjellige fra en selv og det kan forsterke og reproducere dominerende posisjoner og underordning (Johnson et al.,2004, s.253).

Annengjøring kan skape avstand mellom sosialarbeidere og etniske minoritetsfamilier. I en slik prosess kan verdier og praksiser som framstår som forskjellige fra majoritetens, gjøres at mennesker oppfattes som representanter for en kategori snarere enn som selvstendige aktører (Rugkåsa et al.,2017a, s.69-70).

3.5 Kategorisering

Kategorisering handler om at mennesker systematiseres i en lang rekke kategorimedlemskap, blant annet kjønn, alder, nasjonalitet også videre. Til de enkelte kategorimedlemskapene er det knyttet forskjellige verdier og følelser samt forventninger om hvordan mennesker innenfor denne kategorien oppfører seg. Kategoriseringer kan gi konsekvenser som etnosentrisme. Slik kategorisering får konsekvenser for sosialt arbeid (Skytte, 2019, s. 16-17).

3.6 Stereotypier

Når vi egenskaps forklarer atferd hos mennesker som vi definerer i en annen kategori enn vår egen, kan føre til at vi skaper stereotypier om etniske grupper. Stereotypier kan dreie seg om beskrivelser av forenklete kulturtrekk knyttet til bestemte typer mennesker. Slike stereotypier er ofte ensidige og overdrevne beskrivelser av alle individer innenfor en kategori, og har lite eller ingen sannhet i disse (Skytte, 2019, s. 17).

3.7 Diskriminering

Diskriminering er all slags forskjellsbehandling som skjer i sosialt liv enten det skjer tilsiktet, bevisst og direkte eller i tilfeller der den er tilfeldig, utilsiktet og indirekte (Skytte, 2019, s.19).

3.8 Kulturelle forskjeller

Kulturelle forskjeller handler om alle typer individuelle og kollektive adskillelse som et resultat av opplevd ulikhet knyttet til språk, sosial bakgrunn, stil og smak (Vike & Eide, 2009, s. 14).

3.9 Assimilering

Assimilering handler om å stille krav til innvandrere og flyktninger om at de må tilpasse seg norsk kultur og levemåte. Den har et synspunkt som består i at flyktninger og innvandrere må bli så norske som mulig og så fort som mulig (Skytte, 2019, s. 160). Assimileringskravet kan medføre at foreldre vil identifisere seg med norske normer og verdier for det gode familielivet, den gode oppveksten og godt foreldreskap. Dette kan føre til at foreldre ikke gir uttrykk for at sosial arbeidere skal ta hensyn til familiens kulturelle, religiøse eller språklige bakgrunn når det planlegges hjelpetiltak for barn (Skytte, 2019, 162-163).

4.0 Metode

Metode er et redskap som vi benytter til å samle inn informasjon om det vi har lyst til å

undersøke (Dalland, 2017, s. 52). Det kan også beskrives som en vei som følges for å oppnå et mål. Det kreves av forskeren å beskrive hvordan veien følges mot målet og redegjøre for de valgene som gjøres underveis (Dalland, 2017, s. 54). Det kan skilles mellom kvantitative og kvalitative tilnæringsmetoder. Kvantitative metoder kan brukes til å finne ut målbare resultater mens kvalitative metoder bidrar til å fange opp mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle (Dalland, 2017, s. 52).

4.1 Metodisk tilnærming

Metodisk tilnærming som er benyttet i min bacheloroppgave er kvalitativ metode. Ifølge Dalland (2017) kan kvalitative metoder kjennetegnes blant annet å gå i dybden, fremstillingen tar sikte på å formidle forståelse, data som samles inn tar sikte på å få frem sammenheng og helhet (Dalland, 2017, s. 53). Ettersom min problemstilling handler om å gå i dybden og søker forståelse av fenomenet kulturkompetanse, har jeg valgt kvalitativ metode og fordi denne metoden egner seg best til å besvare på min problemstilling. Ifølge Jacobsen (2010) en svakhet med kvalitativ tilnærming er at det egner seg ikke til generalisering (Jacobsen, 2010, s. 153). Den passer likevel å bruke i oppgaven min da målet mitt er ikke generalisering.

4.2 Litteraturstudie

For å samle inn data for å belyse min problemstilling har jeg valgt litteraturstudie. I følge Aveyard (2018) er litteraturstudie er en omfattende studie som er basert på tolkning av litteratur og er en forskningsmetode i seg selv. I en litteraturstudie søker vi svar på en bestemt type forskningsspørsmål ved å søke på og analysere relevant litteratur (Aveyard, 2018, s. 2-3). En litteraturstudie er en kvalitativ metode som tar i bruk sekundærdata. Sekundærdata er eksisterende kunnskap som man finner i tidsskrifter, databaser og lignende. Det betyr at denne type studie baserer seg på det andre har publisert i artikler. Ved hjelp av denne metoden kan vi samle på kunnskap om et felt. Målet er å få fram det som er gjort på et felt, og deretter prøve å fastslå hva man vet (Jacobsen, 2010, s. 54).

Det er flere grunner til at litteraturstudiet er valgt. For det første er at det finnes allerede mye litteratur om feltet i databaser. En annen grunnen til valg av metoden er at det er

tidkrevende å samle inn primærdata og jeg var redd for å ikke ha tilstrekkelig av data for å svare på min problemstilling. I følge Jacobsen (2010) primærdata er data som man samler inn selv (Jacobsen, 2010, s. 53). En tredje grunn er at man kan endre på problemstilling etter hvert som man finner nye data. I følge Jacobsen (2010) en svakhet med litteraturstudiet er at vi kan ikke undersøke alt vi finner. Vi må gjøre et valg da det finnes mye spennende litteratur (Jacobsen, 2010, s.113). Samtidig kan det være en sterk side da det er lettere å få en forståelse i dybden siden det er fåtall enheter som undersøkes (Jacobsen, 2010, s. 61).

4.3 Førforståelse

Et kriterium for kvalitet i forskning er pålitelighet. Dette er kriterier for at arbeidet man presenterer er troverdig. Ved å fortelle leseren hvem den er som undersøker, gir man leseren mulighet til å vurdere pålitelighet (Dalland, 2010, s. 55).

Ifølge Dalland (2017) vi har alltid med oss en mening om et fenomen før vi begynner å undersøke det. Vi kan ikke unngå å ha noen tanker om det vi skal undersøke. Dette kalles for førforståelse (Dalland, 2017, s. 58). Førforståelse kan påvirke måten vi samler inn, leser og tolker data på. Den kan også føre til at forskeren undersøker med en begrenset horisont og kan resultere i at forsknings resultatet ikke bringer nytt kunnskap, men heller styrker eller bekrefter sin egen hypotese (Malterud, 2018, s. 44-45).

Min bakgrunn som innvandrer kan ha påvirket meg til å ha noen tanker om fenomenet, måten jeg tolker, leser eller samler inn data på. Ifølge Malterud (2018) kan bevissthet om sin egen førforståelse bidra til at resultatet stammer fra det empiriske materialet og ikke fra forskerens førforståelse (Malterud, 2018, s.45). Jeg har derfor gjort meg bevisst på min førforståelse slik at den ikke påvirker resultatet jeg finner.

4.4 Innhenting av forskning, eksklusjon og inklusjonskriterier

Ifølge Dalland (2010) er det også viktig i kvalitativ forskning å redegjøre for hvordan man har

samlet inn data til undersøkelsen. Dette må gjøres for å vurdere påliteligheten i arbeidet som blir presentert (Dalland, 2010, s.55). Jeg vil nå redegjøre for hvordan jeg har innhentet datamaterialet til undersøkelsen min.

Jeg har benyttet meg av databasene Oria, Idun og SocIndex. Disse databasene er valgt da de ble anbefalt av veileder for litteratursøk ved Høgskulen i vestlandet, Campus Bergen, jeg regner derfor disse som troverdige databaser. Søke ordene jeg brukte i Oria og Idun er «etniske minoriteter», «barnevern», «kulturkompetanse», «kultursensitivitet» og «kulturforståelse» i ulike kombinasjoner. I SocIndex søkte jeg på engelske ord, «child welfare», «cultural competence», «cultural sensitivity», «cultural understanding» og «ethnic minorities» i ulike kombinasjoner. Jeg begrenset søket mitt først med 10 år tilbake. Mitt utgangspunkt var å finne data som var 10 år gamle. Da jeg ikke fikk tilstrekkelig med artikler tok jeg en ny runde med søk fra 2010 med samme kombinasjon som i første runde, og fikk litt flere artikler. Her har jeg funnet antall artikler som jeg manglet og dermed avsluttet søket. Inklusjonskriterier for alle artiklene var at de ikke skulle være eldre enn 10-12 år for å sikre meg at informasjon ikke var utdatert, og at de var fagfellevurderte artikler. Med fagfellevurderte artikler mener jeg artikler som er godkjent av flere personer. Et av artiklene var publisert i engelskspråklig database. Artikkelen er skrevet av velkjente forskere som gjengikk i flere pensumbøker, dermed ble denne regnet som troverdig. Eksklusjonskriteriene for de artiklene som ble valgt bort er at de var bøker, bokomtale, manglende relevans for problemstillingen og for å begrense til få enheter. Treffene mine og valgte kilder blir presentert i tabellene under.

Tabell 1. Oria

Søkenr	Dato	Søkeord	Avgrensing	Resultat	Lest	Valgt til bacheloroppgave

1. 4.	19.04.22	Barnevern OG Kulturforståelse OG etniske minoriteter	Siste 10 år 2010-2022	6 treff 7 treff		
2. 5.	19.04.22	Barnevern OG kultursensitivitet OG etniske minoriteter	Siste 10 år 2010-2022	7 treff 9 treff	1	1
3. 6.	19.04.22	Barnevern OG Kulturkompetanse OG etniske minoriteter	Siste 10 år 2010-2011	5 treff 6 treff		

Valgt artikkel 1.Barnevernsarbeideres møte med barn og familier med minoritetsbakgrunn.

Forfattere: Marianne Rugkåsa, Kjetil Eide og Signe Ylvisaker

Tabell 2.Idun

Søkenr	Dato	Søkeord	Avgrensing	Resultat	Lest	Valgt bacheloroppgave
1. 4.	19.04	Barnevern OG Kulturforståelse OG etniske minoriteter	2012-2022 2010-2022	3 treff 3 treff	1	1
2. 5.	19.04	Barnevern OG kultursensitivitet OG etniske minoriteter	2012-2022 2010-2022	3 treff 6 treff	1	1

3.	19.04	Barnevern OG	2012-2022	3 treff		
6.		Kulturkompetanse OG etniske minoriteter	2010-2022	4 treff		

Valgt artikkel 2 : God praksis i møte med etniske minoritetsfamilier i barnevernet:
saksbehandleres og foreldres erfaringer. Forfattere: Marte Knag Fylkenes og Marit Netland

Valgt artikkel 3 : Kulturelle fallgruver i utredning av minoritetsbarn. Forfattere Judith van der Wee og Elwira Magdalena Fiecko

Tabell 3.SocIndex

Søkenr	Dato	Søkeord	Avgrensing	Resultat	Lest	Valgt til Bacheloroppgave
1. 4.	19.04	Child welfare AND cultural understanding AND ethnich minorities	2012-2022 2010-2022	6 treff 17 treff	1	1
2. 5.	19.04	Child welfare AND Cultural sensitivity AND ethnic minorities	2012-2022 2010-2022	3 treff 7 treff		
3. 6.	19.04	Child welfare AND Cultural competence AND Ethnic minorities	2012-2022 2010-2022	6 treff 6 treff		

Valgt artikkel 4: Knowing our society and fighting against prejudices. How Child Welfare workers in Norway and England Perceive the Challenges of Minority Parents: Forfattere : Katrin Kriz og Marit Skivenes

4.5Kilder

Artikkel 1: *Barnevernsarbeideres møte med barn og familier med minoritetsbakgrunn*. Denne forskningsartikkel er skrevet av Marianne Rugkåsa, Kjetil Eide og Signe Ylvisaker. Den ble publisert i tidsskrift for Norges Barnevern. Den er basert på empiriske kasus material som analyseres, hvor barnevernsarbeidere beskriver problemstillinger knyttet til deres arbeid med etniske minoriteter. Artikkelen ble valgt da artikkelens tema kulturalisering i barnevernfaglig praksis, er relevant for å belyse min problemstilling.

Artikkel 2: *God praksis i møte med etniske minoritetsfamilier i barnevernet: saksbehandleres og foreldres erfaringer*. Denne forskningsartikkelen er skrevet av Marte Knag Fylkesnes og Marit Netland og publisert i tidsskrift for Norsk barnevern. Forsknings artikkel bygger på en studie hvor saksbehandlere og foreldre med minoritetsbakgrunn deler sine erfaringer med forskerne. I artikkelen blir det nevnt at kulturforskjeller var i saksbehandlerens refleksjon i samhandling. Dette er et viktig poeng for problemstillingen min og ble valgt av den grunn.

Artikkel 3: *Kulturelle fallgruver i utredning av minoritetsbarn. Veiledning for aktører, barnevern og sakkyndige*. Forfattere til denne artikkelen er Judith van der Weele og Elwira Magdalena Fiecko og ble publisert i Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernsrettlige spørsmål. Artikkelen er basert på forfatterens erfaringer som sakkyndige, veiledere og behandlere som prøver å avdekke potensielle kulturelle feilkilder ved vurdering av minoritetsbarn. Betydning av kulturkompetanse hos utredere synliggjøres i denne artikkelen. Jeg synes derfor artikkelen har høyt relevans til å belyse min problemstilling til tross for at denne artikkelen ikke baserer seg på primærforskning.

Artikkel 4: Knowing our society and fighting against prejudices. How Child Welfare workers in Norway and England Perceive the Challenges of Minority Parents. Artikkelen er publisert i

British Journal of Social Work. Forfattere til denne artikkelen er Katrin Kriz og Marit Skivenes. Artikkelen baserer seg på semistrukturert intervju av engelske og norske barnevernsarbeidere. Her blir det synliggjort utfordringene etniske minoritetsforeldre møter i oppdragelsen av sine barn i Norsk og Engelsk kultur, og hvordan barnevernsarbeidere i disse landene forstår og møter disse utfordringene på. Artikkelen er interessant og aktuelt da den sier noe om hvilket forhold norske barnevernsarbeidere i motsetning til engelske barnevernsarbeidere har til kulturelle utfordringer som etniske minoritetsforeldre møter. Det er interessant å undersøke hvilken tilnæringsmåte England bruker i arbeid med etniske minoritetsfamilier. Kanskje nye perspektiver kan dannes ved å sammenligne ulike perspektiver på tvers av landegrenser. Jeg anser artikkelen som et viktig bidrag til å belyse min problemstilling.

4.6Kildekritikk

Jeg har vært kritisk ved valg av kilder ved å stille meg spørsmål som er kildene troverdige og hvem som har skrevet kildene. På denne måten kan vi vurdere kildens kvalitet (Jacobsen, 2010, s. 122).

Mitt ønske var hovedsakelig å inkludere primær forskning, men en av artiklene jeg valgte var sekundære kilde det vil si den er analysert og tolket av andre som ikke har erfart hendelsen selv. Når beskrivelsen går gjennom flere personer kan dataene bli tolket ulike måter (Jacobsen, 2010, s. 121). Jeg valgte den likevel da den var skrevet av anerkjente forskere, artikkelen er fagfellevurdert og har høyt relevans for min problemstilling.

5.0Tematisk analyse

Tematisk analyse kan kort beskrives som en metode som søker etter mønstre for å analysere temaer i valgt datamateriale (Braun & Clarke, 2006, s. 79). Et tema fanger opp noe viktig i relasjon til forskningsspørsmålet, og representerer et mønster i datamaterialet (Braun & Clarke, 2006, s. 82).

Jeg startet min tematisk analyse med å gjøre meg godt kjent med datamaterialet og tok

notater om viktige poeng jeg kunne fange opp. Dette er trinn 1 i Braun og Clarkes (2006) framgangsmåte for tematisk analyse (Braun & Clarke, 2006, s. 87). I neste fase har jeg laget koder som skiller temaene fra hverandre, dette er ifølge Braun & Clarke koder (Braun & Clarke, 2006, s.88). I fase tre har jeg sortert de ulike kodene under mulige overordnede tema. I fase fire har jeg vært kritisk gjennom analysen for å se om kodene eller undertemaene virkelig hører under hvert hovedtema. Her så jeg etter likheter og forskjeller og om noen koder kunne flyttes under et annet tema eller fortjente et annet navn. Jeg har også valgt bort noen av kodene. Braun & Clarke, (2006) hevder at det er viktig i denne fasen å ha en god oversikt over hva de forskjellige temaene er og om de passer sammen og hva de forteller (Braun & Clarke, 2006, s. 92). I analysens femte fase har jeg prøvd å avgrense temaene jeg vil presentere i analysen ved å identifisere essensen av hva hvert tema handler om. Jeg har også valgt bort noen av koder. Ifølge Braun & Clarke (2006) er det viktig at i denne fasen man er klar over hva temaene er (Braun & Clarke, 2006, s. 92).

5.1 Funn

Framgangsmåten til tematisk analyse er redegjort. Funn jeg har kommet frem til vil nå bli presentert i denne delen.

5.1.1 Tema 1. Kulturelle forklaringer

Et tema som var gjennomgående i alle artikler er hvordan sosialarbeidere forstår etniske minoriteters situasjoner og praksis. I artikkelen til Fylkesnes & Netland (2012) fortalte en saksbehandler i barneverntjenesten «at forelderen vegret seg mot å snakke med barna om vanskelige ting, og at dette var bekymringsfullt fra barnevernets perspektiv. Vegringen mente saksbehandleren kunne henge sammen med familiens kulturelle bakgrunn, at foreldre ikke snakket med barn på denne måten i forelderens hjemland» (Fylkesnes & Netland, 2012, s. 233). Rugkåsa et al., (2015) fremhever at «i mange kasus beskriver barnevernsarbeidere konkrete situasjoner og sin håndtering av disse med utgangspunkt i kulturelle forklaringer, først og fremst hvordan minoritetsfamiliers kulturelle verdier eller praksiser kunne være utløsende for eller forsterkende på barnevernfaglige problemer» (Rugkåsa et al., 2015. 104) .

I Rugkåsa et al (2015) finner de også at i arbeid med minoritetsetniskefamilier blir kultur presentert som en essensialiserende måte og legges til grunn for tolkninger og vurderinger (Rugkåsa et al.,2015, s. 106). Dette kalte de for kulturalisering. Kulturalisering kan skyggelegge materielt fattigdom (Rugkåsa et al., 2015, s. 104). I Fylkesnes og Netland (2012) har de også funnet at en sosial arbeider hadde kulturforklart en forelder sin atferd (Fylkesnes & Netland, 2012, s.233).

Skivenes og Kriz (2010) fant at norske sosialarbeidere var av den oppfatning at barna ble påvirket av foreldrenes utfordringer knyttet til kulturforskjeller. Sosialarbeiderne mente derfor at foreldre måtte ta ansvar for å lære seg om den norske kulturen slik at de kunne hjelpe barna sine til å klare seg i det norske samfunnet. Mens sosialarbeidere i England ønsket ikke at foreldre måtte lære engelsk kultur av hensyn til barnas integrering i det engelske samfunnet (Kriz & Skivenes, 2010, 2642-2643). van der Weele og Fiecko (2020) beskriver at observasjoner ofte blir oppsummert med at «barnet er ukritisk i kontakt med voksne det ikke kjenner », og argumenter for at slike konklusjoner ble tatt uten å ta hensyn til barnets kulturelle kontekst. Som et eksempel beskriver de at i kulturelle kontekster er det vanlig at barn kan gå fra arm til arm, noe som skiller seg fra vanlig praksis i for eksempel det norske majoritetssamfunnet, hvor barn i større grad læres opp til å ha en større skepsis mot fremmede (van der Weele & Fiecko, 2020, s. 277). Artikkelen til van der Weele og Fiecko (2020) skiller seg således fra de tre andre ved at forfatterne peker på at kultur ikke trekkes inn som en mulig, og kanskje også en formildende, forklaring, mens de tre andre artiklene peker på at utfordringer fort blir gitt en kulturell forklaring som forenkler situasjonen og kanskje overser andre viktige forklaring på utfordringer. Ut fra dette forstår jeg at både overfokusering og ignorering av kultur er problematisk.

5.1.2 Tema 2. Usynliggjøring av andre forhold

Kriz og Skivenes (2010) finner at sosial arbeidere i England i motsetning til norske sosial arbeidere forventet ikke at foreldre måtte lære engelsk kultur for å hjelpe barna, de hevde derimot at rasisme kunne være utfordringen til foreldre i oppdragelsen av barna. I

motsetning til sosial arbeidere i Norge fokuserte de på strukturelle, institusjonelle og systemrelaterte utfordringer for familier. Hoved konsekvensen sosial arbeider trakk fra disse identifiserte utfordringene var først og fremst at etniske minoritetsfamilier møtte flere hindringer og barrierer i det Engelske samfunnet. Svært få arbeidere fokuserte direkte på konsekvensene for etniske minoritetsbarn, deres fokus var på familier (Kriz & Skivenes, 2010, s. 2643). Dette viser hvordan for mye fokus på kultur kan usynliggjøre strukturelle og institusjonelle forhold. Dette fant også Rugkåsa et al., (2015) at hvordan fokusering på kultur kan makt, avmakt, diskriminering og migrasjon kan bli borte fra saksbehandlers refleksjon (Rugkåsa et al., 2015, s. 106).

Rugkåsa et al., (2015) hevder at situasjoner i majoritetsfamilier som en sannsynligvis ville forstått som fattigdom, rus eller psykiatri ble i minoritetsfamilier forklart på bakgrunnen av faktiske eller antatte kulturelle forskjeller. Trangboddhet, lite møbler i leiligheten, eller at barn sover på gulvet og ikke har egen seng blir beskrevet som uttrykk for kulturell praksis og ikke som materiell fattigdom. Dette ble fortolket som uttrykk for barnevernarbeiders kulturalisering av sosiale problemer (Rugkåsa et al., 2015, s. 104). Dette kan forklares med at dersom en kulturforklarer sosiale problemer eller har for mye fokus på kultur kan sosioøkonomiske forhold usynligjøres. Fylkesnes og Netland (2012) fremhever at for stort fokus på kultur kan føre til at sosioøkonomiske forhold, individualitet og diskriminering kan mistes av synet (Fylkesnes & Netland, 2012, s. 223). Samlet sett beskriver tre av artiklene at i arbeid med etniske minoriteter kan man skyggelegge flere utfordringer ved deres liv dersom kultur blir vektlagt.

van der Weele og Fiecko (2020) hevder på sin side at tilhørighet og preferanser hos etniske minoritetsbarn usynligjøres ved utilstrekkelig kulturkompetanse (van der Weele & Fiecko, 2020, s. 279). Videre hevder de at manglende kulturkompetanse kan gjøre at omsorgspersoners kjærlighet og gode ivaretagelser av barns liv uteblir i utredninger (van der Weele & Fiecko, 2020, s. 275). Manglende kulturkompetanse kan gi alvorlige konsekvenser for barn, både under utredning av bekymring knyttet til barnet og barnets omsorgssituasjon og ved valg av tiltak som kan avhjelpe omsorgssituasjonen hjemme. Det krever nødvendig kulturkompetanse hos utredere som skal legge grunnlag for tiltak i barns liv til å gjøre riktige barnefaglige vurderinger av etniskminoritetsbarn i den norske konteksten (van der Weele & Fiecko, 2020, s. 256). van der Weele og Fiecko sin artikkel skiller seg ut fra de andre artiklene

da de hevder at manglende kulturkompetanse kan gi alvorlige konsekvenser for barn da den kan usynliggjøre viktige preferanser og omsorgspersoners kjærlighet. Disse perspektivene gir grunnlag til å tro at både kunnskap og manglende kunnskap om kultur kan usynliggjøre andre forhold som kan være nødvendig å ta hensyn til i barnevernsaker.

5.1.3 Tema 3. Assimilering

Rugkåsa et al, (2015) beskriver i sin artikkel hvordan barnevernsarbeidere på institusjon påpeker hvordan man skal oppføre seg ved måltider ved å henvise til at «slik gjør vi det i Norge». På denne måten kan barnevernets omsorgspraksis bli et integreringsprosjekt hvor barna skal «fornorskes», uten at dette reflekteres (Rugkåsa et al, 2015, s. 104). Ifølge Rugkåsa og kollegaer (2015) er barnevernets arbeid med etniske minoritetsfamilier preget av at «det norske» utgjør et omdreiningspunkt for normalitet» (Rugkåsa et al., 2015, s. 107).

I artikkelen til Fylkesnes og Netland (2012) finner de også en slik form for fornorsking. En saksbehandler i Fylkesnes og Netland (2012) gir veiledning til en mor for å lære alternative oppdragelsesmetoder som å gi ros til barna ved positive atferd og si unnskyld til barna i situasjoner der moren hadde gjort feil. Dette var uvanlig for denne moren og hun var bekymret for grensesetting av barnet, fordi hun trodde hun skulle miste autoritet. Til tross for dette, moren sa hun hadde lært mye om Norsk oppdragelse og nå skjønnte hun hva barnevernet mente hun måtte gjøre annerledes (Fylkesnes & Netland, 2012, s. 232-233).

På samme måte, finner den empiriske studie til Kriz og Skivenes (2010) at norske sosialarbeidere har lite refleksjoner rundt en assimilering og fornorsking. De finner i sin studie at Norge lar skyld på foreldrene for barnas utfordringer med integrasjon ved å påpeke manglende kompetanse på kultur og deltakelse i offentlige tjenester og samfunnstjenester hos foreldre. Barnevernsansatte i Norge forventet endring hos foreldre, da de hadde en oppfatning om at endringer i foreldrenes atferd vil hjelpe barn med å integrere og lykkes (Kriz & Skivenes, 2010, s. 2645). van der Weele og Fiecko (2020) hevder på sin side at tilhørighet og preferanser hos etniske minoritetsbarn usynliggjøres ved assimilering (van der Weele & Fiecko, 2020, s. 279). Bevisst tenking for å begrense assimilering, og ivaretagelse av barnets kulturelle identitet er et godt utgangspunkt for en god utredning (van der Weele &

Fiecko, 2010, s. 279).

van der Weele og Fiecko (2020) trekker frem Bufdir sin veileder for barn i fosterhjem og mener at veilederen så vel som andre offentlige dokumenter har en «Overfokusering på faren ved kulturalisering», noe de mener bidrar «til å nedtone myndighetenes ansvar for å tilby barn retten til å leve i pakt med sin kultur» (van der Weele & Fiecko, 2020, s. 258). Veilederen vektlegger for eksempel fosterforeldrenes evne til å «styrke tilknytning til det norske samfunnet» i større grad enn deres evne til å styrke barnets tilhørighet til sin biologiske familie. Ifølge van der Weele og Fiecko (2020) vil dette si en fornorsking og en nedtoning av tilhørighet til egen kulturell bakgrunn for barn med etnisk minoritets bakgrunn (van der Weele & Fiecko, 2020, s.258).

Alle artiklene beskriver hvordan barnevernsarbeidere utfører en praksis som består av assimilering.

6.0 Drøfting

Jeg skal nå i denne delen belyse min problemstilling gjennom funn og relevant teori som jeg har presentert tidligere i oppgaven.

6.1 Kulturkompetanse som et komplekst fenomen

Et av litteraturstudiets hovedfunn er at barn med etnisk minoritetsbakgrunn kan bli skadelidende både som følge av for mye og for lite kulturkompetanse hos barnevernsarbeidere. Kunnskap om enkelte kulturer kan bidra til overforenknelde kulturelle forklaringer og en usynliggjøring av krevende sosioøkonomiske forhold, diskriminering og migrasjon (Rugkåsa, et al., 2015; Kriz & Skivenes, 2010; Fylkesnes & Netland, 2015). På den andre siden kan manglende kulturkompetanse hos dem som skal ta viktige avgjørelser kan få alvorlige konsekvenser for barn i utredning (van der Weele & Fiecko, 2020, s. 256). Dette

samsvarer i stor grad med Bunkholdt & Kvaran (2015) som fremholder at det er en bred enighet om at kulturkompetanse er nødvendig i barnevernsarbeid med etniske minoritetsfamilier, men det er også bred enighet at det er et kompleks fenomen (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s.64).

6.2 Kulturkompetansebegrepets konsekvenser

Som nevnt tidligere at i litteraturstudien kommer det frem at kulturelle forklaringer kan medføre usynliggjøring av krevende sosioøkonomiske forhold, diskriminering og migrasjon (Rugkåsa, et al., 2015; Kriz & Skivenes, 2010; Fylkesnes & Netland, 2012). Dette er også i tråd med Rugkåsa et al., (2017a) som hevder at kulturalisering kan føre til annengjøring som igjen kan skape avstand mellom sosial arbeidere og minoritetsfamilier. I en slik annengjøring kan verdier eller praksiser som framstår som forskjellig fra majoriteten gjøre at mennesker oppfattes og behandles som representanter for en kategori og ikke som selvstendige individer. I forskning ble en slik praksis synliggjort da en sosial arbeider kategorisk tillagt klienten noen gitte verdier. Klienten ble tilskrevet somalisk identitet og ikke som en unik person med individuelle ønsker og behov. Dette kan i ytterste konsekvens innebære at enkeltmennesker ikke får den hjelpen og oppfølgingen de selv vurderer å ha behov for (Rugkåsa et al., 2017a, s. 69-70). I en senere artikkel drøfter Rugkåsa, Ylvisaker og Eide (2017b) kulturkompetansebegrepets konsekvenser for sosialt arbeid. De argumentert for at kulturkompetanse kan bidra til essensialisering av kultur, og på denne måten skape stereotypier og annengjøring og dermed fordommer og diskriminering i menneskers liv usynliggjøres (Rugkåsa et al., 2017b, s. 122). De hevder også at fokus på kultur kan føre til at en ikke tar fattigdom og andre utfordringer i betrakting (Rugkåsa et al, 2017b, s. 124). Deres argumentasjon støtter dermed litteraturstudiens funn om at overfokusering på kultur kan bidra til kulturalisering og annengjøring. På den måten skyggelegge andre forhold.

Litteraturstudiens funn kan også underbygges med det som Berg og Paulsen (2015) beskriver at barnas oppvekstmiljø og omsorgssituasjon kan påvirkes av sosiale og økonomiske forhold i familien. Mange innvandrere familier særlig fra ikke vestlige land utsettes for vedvarende fattigdom (Berg & Paulsen, 2015, s. 153). Dette perspektivet kan tyde på at fokus på kultur er ikke nok til å vurdere omsorgssituasjon til barn med etnisk minoritetsbakgrunn da

omsorgssituasjon kan påvirkes av sosioøkonomisk forhold. Dette kan støttes med Qureshi (2005) som hevder at faren for å overfokusere på kulturens betydning, er at profesjonelle forholder seg til individet som en representant for en bestemt gruppe. På denne måten kan kultur tilsløre andre forhold som ulikheter av sosial, økonomisk og politisk bestemte livsvilkår i samfunnet. Dermed er det viktig å fokusere på konkrete forhold ved livet her og nå (Qureshi, 2005, s. 271).

Berg og Paulsen (2015) fremhever at flyktningsrelaterte faktorer også påvirker foreldrekompetanse og omsorgssituasjon (Berg & Paulsen, 2015, s. 153). Dette bekrefter at det kan eksistere andre forhold hos etniske minoriteter som kan medføre til utfordringene knyttet til foreldrekompetanse og barns omsorgssituasjon. Dermed kultur kan ikke være eneste forklaringen på deres situasjoner og praksis.

I Kriz og Skivenes (2010) sin artikkel har vi sett hvordan Engelske sosial arbeidere var opptatt av strukturelle forhold og fokuserte lite på kultur i motsetning til Norske sosial arbeidere som var opptatt av kultur (Kriz & Skivenes, 2010, s. 2643). Dette kan tyde på at dersom en ikke fokuserer på kultur, blir det lettere å fange opp andre forhold som kan være utfordringer i menneskers liv. Dette samsvarer med Rugkåsa et al., (2017b) som hevder at fokus på kultur og kulturforskjeller overskygger fattigdom og andre utfordringer (Rugkåsa et al., 2017b, s. 124). Videre understrekes det av Rugkåsa og kollega (2017b) at vi trenger ikke kulturkompetanse for å undersøke hva som betyr noe for enkeltmennesker. Vi kan få en konkret forståelse av menneskers situasjon ved å undersøke hva som er betydningsfullt i menneskers liv og gjennom å lære deres erfaringer (Rugkåsa et al., 2017b, s. 131). Qureshi (2005) argumenterer at det er store variasjoner innenfor de ulike etniske gruppene når det gjelder for eksempel familiestruktur og forhold til kulturelle preferanser . Dersom en baserer seg på kunnskap om enkelt person kan det føre til stereotype og gale oppfatninger om hvordan det er å tilhøre en etnisk minoritet (Qureshi, 2005, s. 269). Qureshi (2005) påstår at arbeid med etnisk mangfold handler ikke bare om hva som er kulturelt men for å forstå hvert enkelt individ er det nødvendig å skille mellom hva som er spesielt, allment og unikt (Qureshi, 2005, s. 268-269).

Ben-Ari og Strier (2010) argumenterer for at kulturkompetanse , som tradisjonelt definert ikke er en nødvendig forutsetning for å jobbe med forskjeller (Ben-Ari & Strier, 2010, s.

2162). De hevder at vi trenger ikke kulturkompetanse om de andre for å møte deres krav, for kulturkompetanse fører ikke nødvendigvis til rette handlinger. Den kan til og med være skadelig fordi vi tror vi forstår den andre basert på tidligere forståelser, og slik risikerer vi å behandle de andre i henhold til den tidligere kunnskapen. Videre advarer de mot kulturkompetanse opplæringsprogrammer til å lære om kulturelle minoriteter, de hevder at denne tilnærmingen til kulturelle og etniske forskjeller forsterker bare stereotypier (Ben-Ari & Strier, 2010, s. 2164).

6.3 Kulturelle misforståelser ved manglende kulturkompetanse

På annen side kan i følge van der Weele og Fiecko (2020) manglende kulturkompetanse usynliggjøre kulturelle uttrykk for kjærlighet og omsorg (van der Weele & Fiecko, 2020, s. 275). De argumenterer også at manglende kulturkompetanse kan gi alvorlige konsekvenser for barn under utredning av omsorgssituasjon (van der Weele & Fiecko, 2020, s. 256). Dette kan støttes med Aarset og Bredal (2018) som fremhever barnevernets vurderinger av foreldrenes omsorgskompetanse er basert på mentalisering (evne til å ta barnets perspektiv) og emosjonell omsorgskompetanse. Grunnlaget for vurdering av omsorgskompetanse er ofte basert på at foreldrene ikke klarer å reflektere over barnets behov. Barneverntjenesten har krevende forventninger til at foreldre med bakgrunn fra andre oppdragerstiler og familiekulturer, skal formidle seg verbalt på bestemte måter. Manglende kulturkompetanse hos den som samtaler eller observerer barn og foreldre kan føre til misforståelse eller verbale eller nonverbale uttrykk for omsorgskompetanse ikke blir sett (Aarset & Bredal 2018, s. 8-9). Dette samsvarer også med Jávo (2010) som fremhever at mennesker som har forskjellige kulturelle bakgrunn, kommuniserer også forskjellig non verbalt. Fortolkninger av non-verbale uttrykksformer kan resultere i feiltolkninger og misforståelser (Jávo, 2010, s. 164). Kulturelle misforståelser kan også underbygges med Berg og Paulsen (2015) som beskriver at barnevernsrelatert arbeid kan handle om «kulturelle misforståelser», ulike forståelser og fortolkninger av hva som representerer «god omsorg». Ulik forståelse av barneoppdragelse kan gjøre samhandling med etniske minoriteter vanskelig (Berg & Paulsen, 2015, s. 153-154). Dette viser også i forskning hvor etniske minoriteter uttrykker å ikke bli møtt med forståelse for verdiforskjeller i oppdragelse når de møter barnevernet (Paulsen, Thorshaug, & Berg, 2014; Salimi & Mira senteret, 2012 referert i Fylkesnes et al., 2015, s. 81).

I følge Jávo (2010) for fagfolk innen barnevernet spesielt er det viktig å ha god forståelse og kunnskap om omsorg i barnets opprinnelige land. Det er viktig å lære om foreldrenes egne ideer om hva god omsorg for barn innebærer og hvilke ideer finnes i deres egen kultur om barns behov (Jávo, 2010, s.232). Dette er i likhet med Norby et al., (2013) som hevder at barnevernets syn på omsorg styres av samfunnets rådende verdier mens omsorgspersoner kan ha andre syn. Noen ganger kan en tro at det er nødvendig å overstyre omsorgspersonenes praksiser, men en må gå varsomt frem da det kan være mange gråsoner (Norby et al., 2013, s.280). En skal heller ikke tro at den rådende samfunnets verdier som ligger til grunn for dagens barnevernpraksiser er evige sannheter, da synet på hva som er akseptable barneoppdragelse har endret seg opp gjennom tiden (Nordby et al, 2013, s.290).

6.4 Kulturkompetanse som bevisstgjøring av etnosentrisme

Litteraturstudien har også synliggjort hvordan barn og foreldre med etnisk bakgrunn assimileres uten at dette bevisstgjøres (Rugkåsa et al., 2015 ; Fylkesnes & Netland, 2012; van der Weele & Fiecko, 2020; Kriz & Skivenes, 2010). Rugkåsa et al., (2017a) beskriver også dette med at sosial arbeidere definerer normalitetsgrensene for etniske minoriteter. Majoritetssamfunnet blir en målestokk for hva som anses som en god barneoppdragelse og barneomsorg. Dette kan i følge Rugkåsa et al., (2017a) medføre konsekvenser i barnevernfaglig praksis (Rugkåsa et al., 2017a, s. 29). Litteraturens studie kan også underbygges med Brodtkorb & Rugkåsa (2015) som hevder at sosial arbeidere påvirkes av majoritetssamfunnets definisjon av og oppfatninger av hvem minoritetsetniske borgere er, og hvor majoritetens kulturelle normer, verdier og handlemåter ofte tas for gitt. Dette oppfattes ofte som det «normale» og kan påvirke hvordan sosial arbeidere forstår andre mennesker. Dette kan føre til etnosentrisme. Konsekvens av dette kan være at etniske minoriteter i ulike sammenhenger må tilpasse eller innordne seg majoritetens premisser, enten fordi de tvinges til det eller fordi de opplever det som mest hensiktsmessig . (Brodtkorb & Rugkåsa, 2015, s. 310).

I følge Qureshi (2005) kulturkompetanse er å være bevisst på sin egen etnosentrisme og prøve å forstå at individer kan ha andre referanser enn selv som kan være betydningsfulle for dem. Bevissthet og erkjennelsen av egen kulturelle bakgrunn kan bidra til å øke kunnskapen

om egen kultur og dermed lette forståelsen av andre kulturer. Det er viktig å ha kunnskap om andre sine begivenheter og ritualer som kan være viktige å overholde for den enkelte (Qureshi, 2005, s. 269). Ut fra dette perspektivet kan vi forstå at kulturkompetanse om både egne og andre sine kulturer kan bidra til bedre forståelse av andre sine kulturelle preferanser og dermed assimilering muligens kan reduseres. Dette kan støttes med van der Weele og Fiecko (2020) som hevder at tilhørighet og preferanser hos etniske minoritetsbarn usynliggjøres ved assimilering og utilstrekkelig kulturkompetanse (van der Weele & Fiecko, 2020, s. 279). Dette kan også underbygges med Bunkholdt og Kvaran (2015) som hevder at kulturkompetanse skal ikke begrenses til å forstå fremmede kulturer. En må også være bevisst og ha kunnskaper om sin egen kultur og reflektere over hvordan den påvirker oss i vår forståelse av andres (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 65). Brodtkorb & Rugkåsa (2015) også på peker at sosial arbeidere som representant for samfunnets majoritetskultur må bevisstgjøre kulturelle tatt for gittheter og hvordan disse preger vurderinger av andre menneskers verdier og handlemåter, som kanskje er forskjellig fra våre egne (Brodtkorb & Rugkåsa, 2015, s. 311).

Jávo (2010) understreker at det er like viktig for barnevernsarbeideren å reflektere over hvilke kulturelle ideer og verdier de selv har når det gjelder barneomsorg og hvilket normalitetsgrense som gjelder i norsk kultur og egen fagtradisjon (Jávo, 2010, s.232).

7.0 Avslutning

Denne oppgaven er en litteraturstudie som har forsøkt å tilegne kunnskap om kulturkompetanse i barnevernets arbeid med etniske minoriteter. Gjennom tematisk analyser ble det identifisert tre tema: 1) kulturelle forklaringer, 2) usynliggjøring av andre forhold, 3) assimilering. Videre har den drøftet disse sammen med relevant teori og forsøkt å besvare problemstillingen: Hvilken betydning har kulturkompetanse i barnevernets arbeid med etniske minoriteter. Funn har vist at kulturkompetanse kan være et komplekst fenomen. Den kan på ene siden usynliggjøre andre viktige forhold som sosioøkonomisk forhold, strukturelleforhold og føre til annengjøring, stereotypisering og diskriminering. På den andre siden kulturkompetanse kan være viktig bidrag til vurdering av omsorgssituasjon til barn under utredningsarbeid. Kulturkompetanse kan være skadelidende for barn og familier både i form av lite eller for mye i barnevernssaker. Det eksisterer ulike perspektiver

blant forskere når det gjelder kulturkompetanse i arbeid med etniske minoriteter. Noen forskere påpeker at i arbeid med etniske minoriteter kulturkompetanse er ikke tilstrekkelig en må også ta hensyn til det som er allment, individuelt, spesielt og unikt. Det hevdes også at det er ikke nok å ha kulturkompetanse om andre kulturer en må også ha kunnskap om sin egen kultur da det kan muligens bidra til bevissthet om etnosentrisme og redusere assimilering. De ulike perspektivene i denne oppgaven på peker på ene siden at arbeid med etniske minoriteter handler ikke bare om kultur, kulturkompetanse er dermed ikke tilstrekkelig i barnevernssaker. På den andre siden kan utilstrekkelig kulturkompetanse gi alvorlige konsekvenser for barn i utredningsarbeid. Oppgaven gir grunnlag til å tro at kulturkompetanse kan være nødvendig i noen tilfeller i barnevernssaker og andre tilfeller kan det være kilde til annengjøring, diskriminering og usynliggjøring av viktige faktorer som har betydning for vurderinger i barnevernssaker.

8.0 Litteraturliste

Ali, A. (2015). Et flerkulturelt barnevern? Hvordan fremme dialog mellom barnevernet og etniske minoriteter. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 92 (2), 148-150.

<https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/doi/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-07>

Aarset, M.F. & Bredal, A. (2018). *Omsorgsovertakelser og etniske minoriteter. En gjennomgang av saker i fylkesnemnda* (NOVA Rapport 5/2018). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Aveyard, H. (2018). *Doing a literature review in health and social care: a practical guide* (Fourth edition.). McGraw-Hill Education: Open university Press

Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100). Lovdata

Berg, B & Paulsen, V. (2015). Myter og realiteter. Møter mellom innvandrere og barnevernet. *Tidsskriftet Norges Barnevern* 92 (2), 152-155

Ben-Ari, A. & Strier, R. (2010). Rethinking cultural competence. What can we learn from Levinas? *British Journal of Social Work*, 40 (7), 2155-2167.

Bunkholdt, V & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i Barnevernsarbeid*. Gyldendal Akademisk.

Brodtkorb, E & Rugkåsa, M. (2015). utfordringer for sosialt arbeid i dag. I I.T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg & L.C. Kleppe (red.), *Sosialt arbeid: En grunnbok* (299-313). Universitetsforlaget

Buudir (2021, 08.07.). *Barnevernstiltak til barn med innvandrerbakgrunn*. Buudir.no.

https://www.buudir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barnevernstiltak_blant_barn_med_ulik_landbakgrunn/

Braun, V & Clarke, V (2006). *Using thematic analysis in psychology, Qualitative Research in Psychology* 3 (2), 77-101.

<https://www-tandfonline-com.galanga.hvl.no/doi/pdf/10.1191/1478088706qp063oa?needAccess=true>

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal

Ellenes, S. C. B & Torjesen, S. (2020). Diplomatsk hodebry: internasjonale reaksjoner på utvalgte avgjørelser i norsk barnevern. *Skandinavisk tidsskrift for internasjonale studier*, 78 (1), 1-31.

<https://tidsskriftet-ip.no/index.php/intpol/article/view/1069/3991>

Fylkesnes, M.K & Netland (2012). God praksis i møte med etniske minoritetsfamilier i barnevernet: saksbehandlers og foreldres erfaringer. *Tidsskriftet i Norges Barnevern*, 89, (4), 221-235

<https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/doi/full/10.18261/ISSN1891-1838-2012-04-02>

Fylkesnes, M. K., Iversen, A.C., Bjørknes, R & Nygren, L. (2015). Frykten for barnevernet- En undersøkelse av. Etniske minoritetsforeldres oppfatninger. *Tidsskriftet Norges*

Barnevern, 92 (2), 80-96. <https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/doi/pdf/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-02>

Jacobsen, D.I (2010). *Forståelse, beskrivelse og forklaring: Innføring i metode for helse- og sosialfagene* (2.utg.). Høyskoleforlaget

Jávo, C. (2010). *Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer. Transkulturelle forståelse, veiledning og behandling*. Universitetsforlaget

Johnson, J.L., Bottorff, J.L., Browne, A. J., Grewal, S., Hilton, B.A & Clarke, H. (2004). Othering and Being Othered in the Context of Health Care Services. *Health Communicatin*, 16 (2), 255-271

Katrin, K & Skivenes, M. (2020). Knowing our Society and Fighting Against Prejudices: How workers in Norway and England Perceive the Challenges of Minority Parents. *The British journal of social work*, 40 (8), 2634-2651

Malterud, K. (2018). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4.utg.). Universitetsforlaget.

Norby, H. (2013). *Etikk i barnevern*. Gyldendal Akademisk

Nrugham, L. (2010). Etniske minoriteter og selvmord: rater og risikofaktorer. *Suicidologi*, 15 (2), 12.

https://scholar.google.com.galanga.hvl.no/scholar?hl=no&as_sdt=0%2C5&q=etniske+minoriteter+og+selvmord&btnG=

- Paulsen, V., Thorshaug, K & Berg, B. (2014, august). *Møter mellom innvandrere og barnevernet , Kunnskapstatus. Mangfold og inkludering*. NTNU samfunnsforskning AS.
<https://samforsk.brage.unit.no/samforsk-xmlui/bitstream/handle/11250/2365796/Kunnskapsstatus+barnevern+og+innvandring.pdf?sequence=3>
- Qureshi, N.A. (2005). Profesjonell kultursensitivitet framfor faglig etnisentrisme. *Tidsskrift for psykisk helse arbeid* 2 (3), 261- 274.
<https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/doi/10.18261/ISSN1504-3010-2005-03-05>
- Qureshi, N. A. (2009). Kultursensitivitet i profesjonell yrkesutøvelse. I K. Eide, M. Rugkåsa & H. Vike (Red.), *Over profesjonelle barrierer, Et minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge*(s.206-228). Gyldendal Akademisk
- Rugkåsa, M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2015). Barnevernsarbeideres møte med barn og familier med minoritetsbakgrunn. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 92 (2), 98-106.
<https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/doi/epdf/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-03>
- Rugkåsa, M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2017a). *Barnevern i et minoritetsperspektiv: Sosialt arbeid med barn og familier*. Gyldendal akademisk.
- Rugkåsa, M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2017b). Et tve-egget sverd. En diskusjon av kulturkompetansebegrepets konsekvenser i profesjonelt arbeid med minoritetsetniske barn og familie. *Norsk senter for barneforskning* 35 (2-3), 121-137

Rugkåsa, M. (2018). Etniske minoriteter og sosialt arbeid. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 21 (2), 18-185.

<https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/doi/10.18261/issn.2464-3076-2018-02-06>

Schiefloe, P.M (2003). *Mennesker og samfunn. Innføring i sosiologisk forståelse* (2.utg.). Fagbokforlaget

Stang, E. G. (2017). Forslaget til ny barnevernlov. Rettighetsfesting, strukturendring og språk revisjon. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 15(3), 191-212.

<https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/doi/10.18261/issn.0809-9553-2017-03-02#sec-5>

Skytte, M. (2019). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid* (3.utg.). Gyldendal.

Vike, H & Eide, K. (2009). Kulturanalyse, minoritetsperspektiv og psykososialt arbeid. I Q.A. Naushad & M. Rugkåsa (Red.), *Over profesjonelle Barrierer. Etnisk minoritetsperspektiv i psykososialt arbeid med barn og unge* (s .13-35). Gyldedal Akademisk

Weele, J.van.der & Fiecko, E.M. (2020). Kulturelle fallgruver i utredning av minoritetsbarn, Veiledning for rettens aktører, barnevern og sakkyndige. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernsrettslige spørsmål*. 18(3-04), 255-280

<https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/doi/10.18261/issn.0809-9553-2020-03-04-04>

